

Bilaga 4.

Enkät till FoU-myndigheter

RiR 2021:5

Statliga myndigheters FoU-verksamhet

– styrning och processer för kvalitet,
relevans och hushållning

Nedanstående enkät skickades till 93 myndigheter den 2 oktober 2020 via enkätverktyget Webropol. Samtliga myndigheter hade i SCB:s enkät i april 2020 angett att de bedrev egen eller utlagd FoU under 2019. Riksrevisionens enkät gick till kontaktperson för FoU på respektive myndighet, vars uppgift vi fått från SCB:s FoU-statistikansvarig. En kopia av enkäten gick samtidigt till registrator på myndigheten. En påminnelse skickades ut den 19 oktober och därefter skickades ytterligare riktade påminnelser till enstaka myndigheter.

88 myndigheter besvarade Riksrevisionens enkät. Vi bedömer att 3 av myndigheterna inte skulle ha inkluderats i utskicket. 2 av dem, Migrationsverket och Myndigheten för familjerätt och föräldraskapsstöd, har i kontakt med Riksrevisionen meddelat att de bedömer att de inte bedriver FoU och att de därför inte besvarar enkäten. För den tredje myndigheten, Universitets- och högskolerådet (UHR), meddelade Utbildningsdepartementet att den inte har någon FoU-verksamhet. UHR har inte heller besvarat enkäten.

Ytterligare 3 myndigheter plockade vi bort i efterhand trots att de besvarat någon enstaka fråga i enkäten. Riksrevisionen och myndigheterna har gemensamt bedömt att de inte har någon FoU-verksamhet i enlighet med definitionen. De 3 myndigheterna är Bolagsverket, Inspektionen för vård och omsorg och Myndigheten för yrkeshögskolan. Totalt uppgår FoU-myndigheterna till 87, varav 85 besvarade enkäten. Alla beräkningar i rapporten baseras således på totalt 85 myndigheter.

2 myndigheter besvarade inte enkäten, nämligen Folkhälsomyndigheten och Kronofogdemyndigheten.

FoU vid statliga myndigheter

Riksrevisionens enkät om FoU-vid statliga myndigheter

Riksrevisionen inledde den 24 mars 2020 en granskning av FoU-verksamhet vid statliga myndigheter. Läs mer om granskningen här: [länk till Riksrevisionens hemsida](#). Syftet med granskningen är att besvara frågan om statens FoU-satsningar vid myndigheter fungerar effektivt och ändamålsenligt.

Ni får den här enkäten eftersom myndigheten angivit att den bedriver FoU-verksamhet i SCB:s återkommande enkät om FoU i offentlig sektor. Granskningen omfattar inte universitet och högskolor, forskningsråden och Vinnova. Bland myndigheterna finns såväl sådana som utlyser forskningsmedel, som de som upphandlar forskning och de som bedriver egen forskning.

Granskningen avser effektivitet och ändamålsenlighet i FoU-verksamheten i nuläget, men för att svara på frågorna kan ni behöva se tillbaka på hur verksamheten har fungerat de senaste åren.

Vi använder samma definition av forskning och utveckling (FoU) som SCB gör:

- Nyskapande: FoU-verksamheten har som syfte att skapa ny kunskap samt att hitta nya tillämpningar av befintlig kunskap.
- Kreativitet: FoU-verksamheten baseras på originella koncept och hypoteser.
- Ovisshet: FoU-verksamhetens utfall går inte att med säkerhet veta på förhand. Ovissheten gäller även åtgången av ekonomiska och personella resurser.
- Systematik: FoU-verksamheten utförs systematiskt samt är planerad och budgeterad.
- Överförbarhet och/eller reproducerbarhet: FoU-verksamheten avser leda till resultat som potentiellt kan överföras och/eller reproduceras.

Enkäten tar cirka 30–40 minuter att genomföra. Vi önskar en ifylld enkät per myndighet med myndighetens samlade svar. Ni kan pausa när som helst och även dela länken vidare till en kollega.

Vi önskar ert svar senast den 15 oktober. Hör av er till Sara Monaco, projektmedarbetare, sara.monaco@riksrevisionen.se, 0734 45 21 71, om ni har några frågor.

Enkätsvaren kommer att utgöra ett viktigt underlag för vår kommande granskningsrapport. Tack för er medverkan!

Enkätfrågor

Bakgrundsinformation om myndigheten

1. a. Vad heter myndigheten?
1. b. Kontaktperson på myndigheten som vi kan kontakta om vi har frågor om enkätsvaren.
2. Under vilket departement lyder myndigheten?
 - Statsrådsberedningen
 - Arbetsmarknadsdepartementet
 - Finansdepartementet
 - Försvarsdepartementet
 - Infrastrukturdepartementet
 - Justitiedepartementet
 - Kulturdepartementet
 - Miljödepartementet
 - Näringsdepartementet
 - Socialdepartementet
 - Utbildningsdepartementet
 - Utrikesdepartementet
3. Hur många årsarbetskrafter arbetar med FoU-verksamhet vid myndigheten (avser 2019)? Svaret ska avse såväl personal som arbetar med egen utförd FoU, som personal som hanterar och administrerar utlagd FoU (utlysningar, upphandlingar). Med årsarbetskraft avses det arbete en heltidsanställd utför under ett år. En anställd som ägnar halva sin arbetstid åt FoU utgör således 0,5 årsarbetskrafter. En anställd kan aldrig vara mer än en årsarbetskraft även om personen i fråga arbetar overtid.

FoU-uppdraget

Nedanstående avsnitt (frågorna 4–6) rör det FoU-uppdrag myndigheten fått från regeringen och, i förekommande fall, riksdagen.

4. I vilka styrdokument från regeringen är myndighetens FoU-uppdrag uttryckligen inskrivet? *Flera svarsalternativ är möjliga.*
- Instruktion
 - Regleringsbrev
 - Särskilda regeringsuppdrag
 - Riktlinjer i proposition
 - FoU-uppdraget är inte uttryckligen uttalat från regeringen (gå vidare till fråga 6)
 - Annat, ange:
5. a. Om myndighetens FoU-verksamhet uttryckligen är givet som ett uppdrag av regeringen i enlighet med fråga 4. Upplever ni att ramarna som anges där är tydliga? *Ange det svarsalternativ som passar bäst.*
- Ja, mycket tydliga
 - Ja, ganska tydliga
 - Nej, ganska otydliga
 - Nej, mycket otydliga
 - Svårt att bedöma
 - Vill du förtydliga eller utveckla ditt svar, gör det här:
5. b. Upplever ni att myndighetens FoU-uppdrag från regeringen är uttryckt på ett detaljerat sätt? *Ange det svarsalternativ som passar bäst.*
- Ja, mycket detaljerat
 - Ja, ganska detaljerat
 - Nej, inte särskilt detaljerat
 - Nej, inte alls detaljerat
 - Svårt att bedöma
 - Vill du förtydliga eller utveckla ditt svar, gör det här:

5. c. Har myndigheten fått särskilda FoU-uppdrag från regeringen med tidsramar som ni upplevt som snäva de senaste två åren?
Ange det svarsalternativ som passar bäst.
- Ja, många gånger
 - Ja, några gånger
 - Nej, vi har inte fått särskilda FoU-uppdrag
 - Nej, de FoU-uppdrag vi fått har inte varit med snäva tidsramar
 - Vill du förtydliga eller utveckla ditt svar, gör det här:
5. d. Skulle den av regeringen angivna inriktningen på FoU-verksamheten i styrande dokument kunna formuleras på annat sätt för att förbättra FoU-verksamheten vid myndigheten?
- Ja, beskriv hur:
 - Nej
6. Diskuterar myndigheten FoU-frågor med Regeringskansliet?
Ange det svarsalternativ som passar bäst.
- FoU-frågor diskuteras regelbundet, separat från myndighetens övriga verksamhet
 - FoU-frågor diskuteras vid behov, separat från myndighetens övriga verksamhet
 - FoU-frågor diskuteras varje gång myndighetens övriga verksamhet diskuteras
 - FoU-frågor diskuteras högst en gång om året i samband med den årliga myndighetsdialogen då hela myndighetens verksamhet diskuteras
 - FoU-frågor diskuteras aldrig specifikt
 - Vill du förtydliga eller utveckla ditt svar, gör det här:

Måluppfyllelse, användning och nytta

Nedanstående avsnitt (frågorna 7–11) rör hur forskningen används, hur inriktningen prioriteras och vem som har användning av resultaten.

7. Hur säkerställer myndigheten att FoU-verksamheten ligger inom ramen för ändamålet med verksamheten i enlighet med myndighetens instruktion och regleringsbrev? *Beskriv.*
8. Hur prioriterar ni FoU-verksamhetens inriktning? *Flera svarsalternativ är möjliga. Ange de alternativ som är mest förekommande.*
 - Regeringen prioriterar genom att ge myndigheten specifika uppdrag
 - Utifrån mål, syfte, strategi och plan för FoU-verksamheten
 - Utifrån omvärldsbevakning och diskussion med vetenskapligt råd eller motsvarande
 - Utifrån omvärldsbevakning och diskussion med avnämare
 - Annat, ange:
9. Hur används resultaten från FoU-verksamheten? *Flera svarsalternativ är möjliga.*
 - Som beslutsunderlag för regeringen
 - Som beslutsunderlag för myndigheten
 - Som kunskaps- och kompetensuppbyggnad inom myndigheten
 - Som kunskaps- och kompetensuppbyggnad inom sektorn
 - Annat, ange:
 - Vet inte
10. Vilka är de huvudsakliga målgrupperna för den FoU som finansieras/produceras? *Flera svarsalternativ är möjliga.*
 - Myndighetens egen verksamhet
 - Regeringen och/eller Regeringskansliet
 - Andra myndigheter
 - Kommuner och regioner
 - Forskarsamhället
 - Näringsliv
 - Civilsamhället
 - Allmänhet
 - Andra, ange:
11. Hur arbetar myndigheten med att nå ut till sina målgrupper? *Beskriv.*

Samordning

Nedanstående avsnitt (frågorna 12–13) rör samordning av FoU-verksamheten med andra myndigheter.

12. Samordnar myndigheten sin FoU-verksamhet med andra myndigheter?
- Ja, beskriv syftet med samordningen:
 - Nej (gå vidare till fråga 14).
13. Vilka myndigheter sker samordning med? Ange de fem viktigaste.

Vetenskapligt råd eller motsvarande

Nedanstående avsnitt (frågorna 14–17) rör vetenskapliga råd eller motsvarande grupper som finns kopplade till myndighetens verksamhet. Vetenskapliga råd eller motsvarande består av externa experter med erforderlig kompetens som fungerar som stöd till FoU-verksamheten.

14. Finns det ett vetenskapligt råd eller motsvarande på myndigheten?
- Ja
 - Nej (gå vidare till fråga 18).
15. Vilket är rådets (eller motsvarande) huvudsakliga uppgift?
Flera svarsalternativ är möjliga.
- Beslutande
 - Rådgivande
 - Granska projektförslag eller slutrapporter innan publicering
 - Annat, ange:
16. Vilka aspekter beaktar ni vid sammansättningen av ledamöter till det vetenskapliga rådet (eller motsvarande)? *Beskriv.*
17. Arvoderar ni ledamöterna i det vetenskapliga rådet (eller motsvarande)?
Ange det svarsalternativ som passar bäst.
- Ja, de får ett fast arvode.
 - Ja, de får arvode beroende på arbetsinsats.
 - Ja, de får ett fast arvode plus ett arvode per arbetsinsats.
 - Nej
 - Annat alternativ, ange:

Risker, oegentligheter och jäv

Nedanstående avsnitt (frågorna 18–23) rör risk, oegentligheter och jäv som kan förekomma i FoU-verksamheten. Risker kan t.ex. utgöra ekonomiska eller administrativa risker, förtroendemässiga eller säkerhetsrisker, risk för kompetensbrist etc. Oegentligheter eller korruption kan enligt ESV:s vägledning 2016:24 innefatta mutor, jäv, otillbörlig påverkan, förtroendeskadliga bisysslor, stöld, bedrägeri, förskingring m.m.

18. Finns det en dokumenterad riskanalys framtagen som beskriver de främsta riskerna i FoU-verksamheten vid myndigheten?
 - Ja. Beskriv de viktigaste riskerna som har identifierats:
 - Nej. Förtydliga eller utveckla ditt svar här:
19. Finns det dokumenterade riskanalyser framtagna för enskilda forskningsprojekt?
Ange det alternativ som passar bäst.
 - Ja. Beskriv de viktigaste riskerna som har identifierats:
 - Nej. Förtydliga eller utveckla ditt svar här:
20. Har det vid något tillfälle under de senaste fyra åren utretts misstankar om oegentligheter i den egna eller finansierade FoU-verksamheten?
 - Ja. Beskriv vilka typer av oegentligheter och hur de har hanterats inklusive eventuell polisanmälan.
 - Nej
21. Finns det en dokumenterad process för hantering av jäv för externa personer i FoU-verksamheten?
 - Ja, beskriv processen:
 - Nej
22. Finns det en dokumenterad process för hantering av jäv för egen personal i FoU-verksamheten?
 - Ja, beskriv processen:
 - Nej
23. Säkerställer ni att den FoU som ni finansierar eller utför i egen regi är etikprövad i de fall det är relevant?
 - Ja
 - Nej. Ange skälet till detta:

Utlysning av forskningsmedel

Nedanstående avsnitt (frågorna 24–31) innehåller frågor som rör myndigheter som utlyser forskningsmedel. Frågorna 24–27 berör kvalitetssäkring av projekt.

24. Utlyser myndigheten forskningsmedel?
- Ja
 - Nej (gå vidare till fråga 32).
25. Finns det en dokumenterad process inklusive bedömningskriterier för bedömning av forskningsansökningar?
- Ja
 - Nej, förtydliga eller utveckla ditt svar här och gå vidare till fråga 28:
26. Vilka kriterier används vid bedömning av forskningsansökningar?
Flera svarsalternativ är möjliga.
- Vetenskaplig kvalitet
 - Relevans (t.ex. relevans för samhället i stort eller för myndigheten)
 - Andra, ange här:
27. a. Vem gör bedömningen av forskningsansökningarna?
- Bedöms enbart av externa sakkunniga med erforderlig kompetens
 - Bedöms enbart av interna (anställda vid myndigheten) (gå vidare till fråga 28)
 - Bedöms både av externa sakkunniga och interna
 - Bedöms inte alls (gå vidare till fråga 28)
 - Beskriv kortfattat bedömningsprocessen (t.ex. vilka bedömare som granskar olika aspekter):
27. b. Arvoderar ni de externa sakkunniga som används vid bedömning av forskningsansökningar?
- Ja, de får ett fast arvode.
 - Ja, de får ett arvode beroende på arbetsinsats.
 - Ja, de får ett fast arvode plus ett arvode beroende på arbetsinsats.
 - Nej
 - Annat alternativ, ange:

Utlysning av forskningsmedel (forts.)

Nedanstående avsnitt innehåller frågor som rör myndigheter som utlyser forskningsmedel. Frågorna 28–31 berör rapportering och ekonomiska rutiner

28. Är skriftlig lägesrapportering från projekten om hittills uppnådda resultat och/eller ekonomisk rapportering en förutsättning för delutbetalning av medel under ett forskningsprojekts gång?
- Ja, alltid.
 - Ja, i vissa fall.
 - Nej, aldrig.
 - Vill du förtydliga eller utveckla ditt svar, gör det här:
29. a. Innehåller den ekonomiska slutredovisningen från forskningsprojekten underlag från bidragsmottagaren (t.ex. fakturaunderlag, lönespecifikationer, kvitton etc.)?
- Ja, alltid. Specificera här:
 - Ja, i vissa fall. Specificera här:
 - Nej, aldrig.
29. b. Hur säkerställer ni att utbetalningar av forskningsmedel görs i nära anslutning till att forskningsmedlen används? *Beskriv.*
29. c. Händer det att ni återkräver medel från bidragstagaren?
- Ja, beskriv hur ofta och av vilken anledning:
 - Nej
30. Används revision av extern revisionsbyrå för granskning av forskningsprojekt? *Flera svarsalternativ är möjliga.*
- Ja, alltid.
 - Ja, vid några slumpmässiga urval av projekt varje år.
 - Ja, vid indikationer på problem.
 - Nej, aldrig.
 - Vill du förtydliga eller utveckla ditt svar, gör det här:
31. Använder myndigheten ett ärendehanteringssystem för att registrera och administrera ansökningarna?
- Ja, ange namnet på systemet:
 - Nej

Upphandling av forskning

Nedanstående avsnitt (frågorna 32–34) innehåller frågor som rör myndigheter som bedriver uppdragsforskning

32. Förekommer det att ni gör upphandlingar av specificerade forskningsprojekt ni vill ha genomförda, dvs. anlitar konsulter/forskare för att bedriva ett forskningsprojekt?
- Ja
- Nej (gå vidare till fråga 35).
33. Finns det en dokumenterad process inklusive bedömningskriterier för bedömning av forskningsprojekt vid upphandling?
- Ja
- Nej (gå vidare till fråga 35).
34. Vilka kriterier används vid bedömning av forskningsprojekt i samband med upphandling? *Flera svarsalternativ är möjliga.*
- Vetenskaplig kvalitet
- Relevans (t.ex. relevans för samhället i stort eller för myndigheten)
- Andra, ange.

Slutrapportering från forskningsprojekt

Nedanstående avsnitt (frågorna 35–38) rör slutrapportering av forskningsprojekt, exklusive ekonomisk rapportering, och kvalitetssäkringen av denna.

Forskningsprojekten avser både egna projekt (myndigheter som bedriver egen forskning) och projekt som är finansierade av myndigheten via t.ex. utlysningar. Forskningsprojekt kan t.ex. slutrapporteras i form av en rapport i myndighetens egen rapportserie eller i form av en rapport, working paper, vetenskaplig artikel m.m. i bidragstagarens namn eller på annat sätt.

35. I vilken form slutrapporteras forskningsprojekten? *Beskriv.*
36. Finns det en dokumenterad process inklusive bedömningskriterier för bedömning av slutrapportering från forskningsprojekten?
- Ja
- Nej (förtydliga eller utveckla ditt svar här och gå sedan vidare till fråga 38).

37. Vilka kriterier används vid bedömning av slutrapporteringen?
Flera svarsalternativ är möjliga.
- Vetenskaplig kvalitet
 - Relevans (t.ex. för samhället i stort eller för myndigheten)
 - Andra, ange här.
38. Vem gör bedömningen av slutrapporteringen?
- Bedöms enbart av externa sakkunniga med erforderlig kompetens
 - Bedöms enbart av interna (anställda vid myndigheten)
 - Bedöms både av externa sakkunniga och interna
 - Bedöms inte alls (gå vidare till fråga 39 a)
 - Beskriv kortfattat bedömningsprocessen (t.ex. vilka bedömare som granskar olika aspekter):

Utvärdering av FoU-verksamheten

Nedanstående avsnitt (frågorna 39a–39b) rör utvärdering av FoU-verksamheten. Med utvärdering avses en noggrann efterhandsbedömning av utfall, effekter, slutprestationer eller förvaltning i offentlig verksamhet

39. a. Låter myndigheten genomföra utvärderingar av FoU-verksamheten?
- Ja, beskriv hur (på projektnivå, verksamheten som helhet, vem som genomför utvärderingen etc.)
 - Nej (gå vidare till fråga 40).
39. b. Hur använder ni resultaten av utvärderingarna? *Beskriv.*

Övrigt

40. Om det är något ni vill lägga till får ni gärna göra det här.

Kompletterande frågor

Utöver enkäten (se ovan) skickade vi ut **tre kompletterande frågor via mejl** i december 2020 till de myndigheter som utlyser FoU-medel¹. Samtliga myndigheter besvarade frågorna:

1. Hur säkerställer ni att en forskare som beviljas medel av er myndighet inte också får finansiering för samma projekt från annan finansiär?
2. Har ni övervägt att ansluta er till databasen SweCRIS som Vetenskapsrådet administrerar? Om inte, beskriv kortfattat varför.
3. Samordnar ni utlysningar med andra myndigheter inom närliggande ämnesområden? Om ja, beskriv kortfattat hur.

¹ Myndigheterna var Brottsoffermyndigheten, Folke Bernadotteakademin (FBA), Institutet för arbetsmarknads- och utbildningspolitisk utvärdering (IFAU), Konkurrensverket, Nordiska Afrikainstitutet, Riksantikvarieämbetet, Rymdstyrelsen, Skolforskningsinstitutet, Statens centrum för arkitektur och design (ArkDes), Statens geotekniska institut, Statens institutionsstyrelse, Statens jordbruksverk, Strålsäkerhetsmyndigheten, Sveriges geologiska undersökning och Trafikverket. Sida exkluderades eftersom myndigheten inte beviljar FoU-medel på projektnivå.